

SINH HOẠT KHOA HỌC BỘ MÔN LỊCH SỬ KINH TẾ

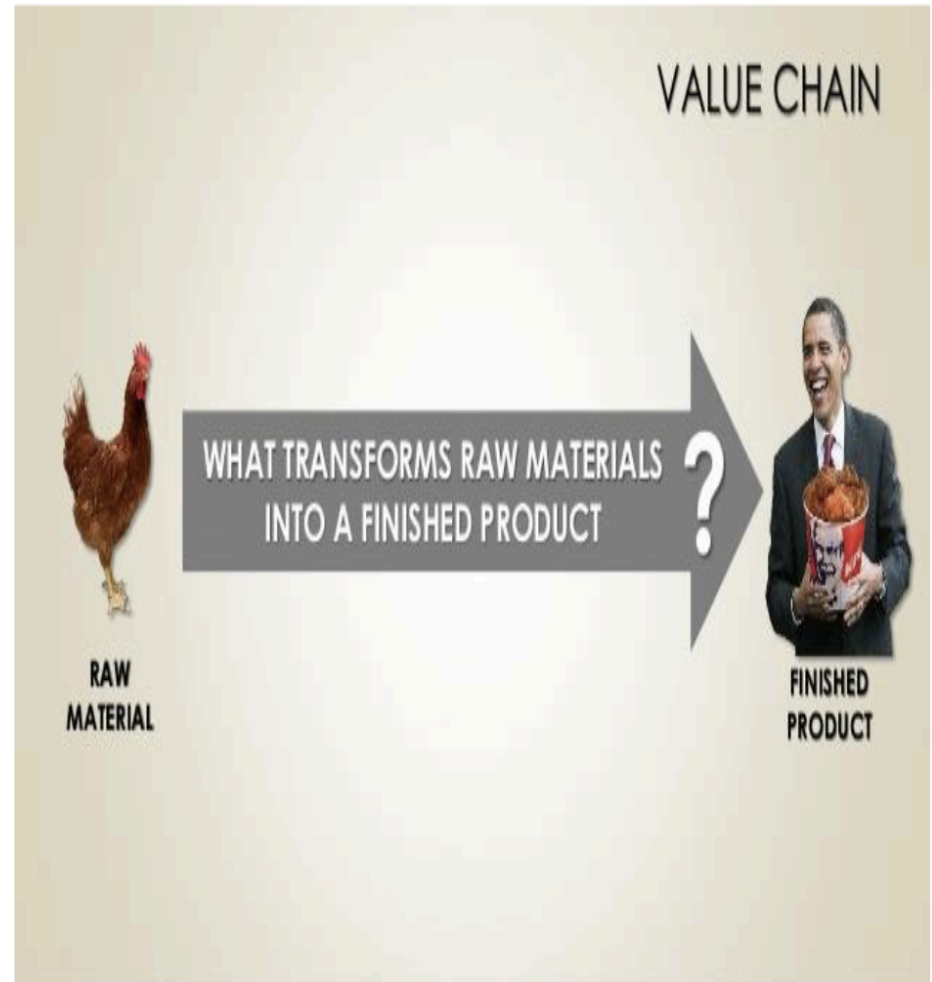
**ĐÁNH GIÁ VAI TRÒ CỦA THƯƠNG LÁI TRONG
CHUỖI CUNG ỨNG NGÀNH CHẾ BIẾN TÔM
XUẤT KHẨU Ở ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG**

SINH HOẠT KHOA HỌC BỘ MÔN

- **MỘT SỐ KHÁI NIỆM**
 - **CHUỖI CUNG ỨNG**
 - **CHUỖI GIÁ TRỊ**

CHUỖI GIÁ TRỊ

A value chain describes the full range of activities that firms and workers carry out to bring a product from its conception to its end use and beyond.

CHUỖI GIÁ TRỊ

- **The value chain describes the full range of activities that firms and workers do to bring a product from its conception to its end use and beyond.**
 - This includes activities such as design, production, marketing, distribution and support to the final consumer.
 - The activities that comprise a value chain can be contained within a single firm or divided among different firms (globalvaluechains.org, 2011).
 - Value chain activities can produce goods or services, and can be contained within a single geographical location or spread over wider areas.

- **The value chain that is divided among multiple firms and spread across wide swaths of geographic space is global value chain.**
 - In the context of globalization, the activities that constitute a value chain have generally been carried out in inter-firm networks on a global scale.

KHÁI NIỆM CHUỖI CUNG ỨNG

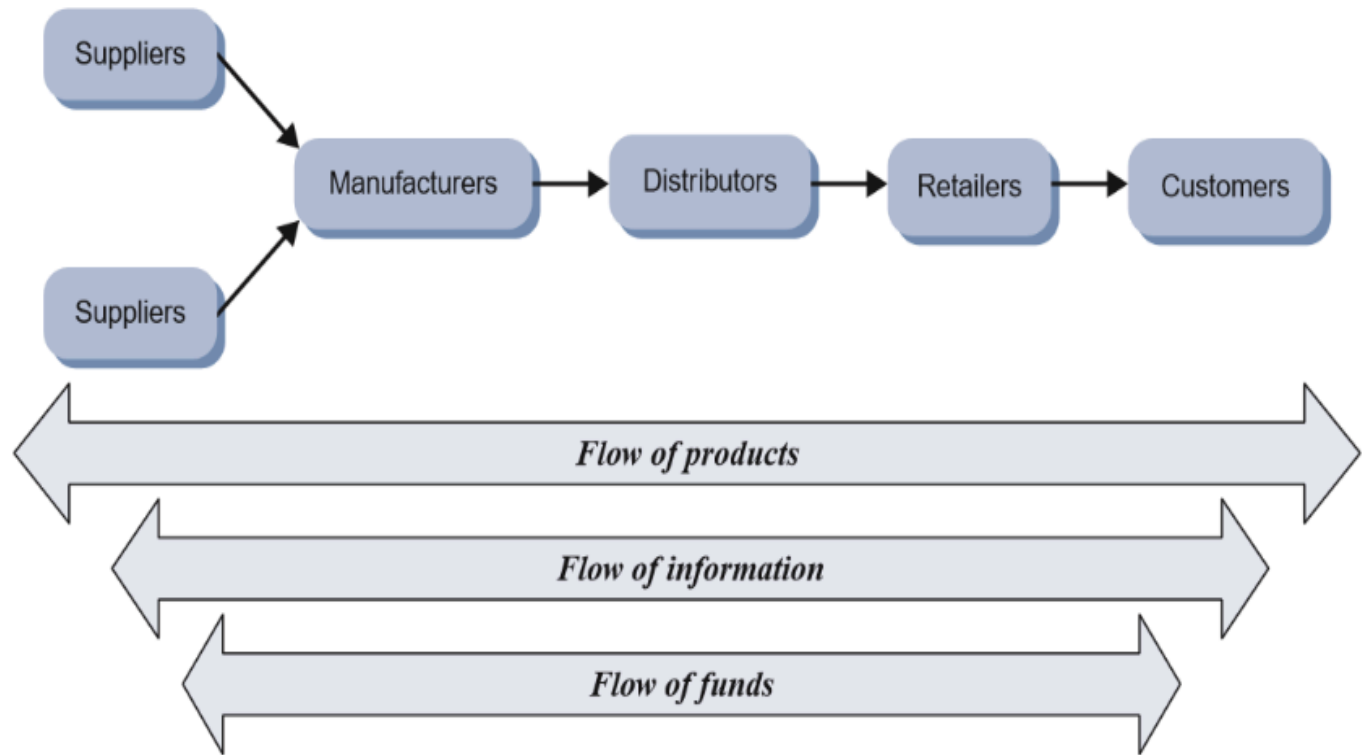
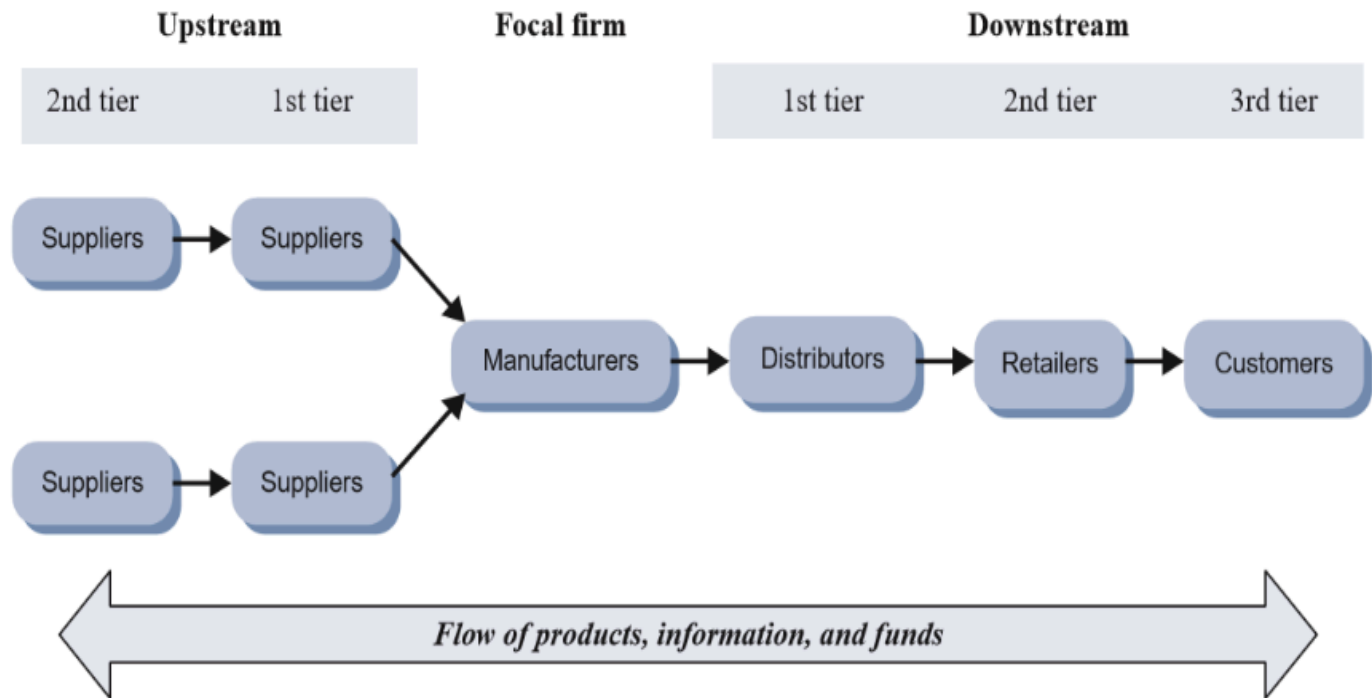

FIGURE 1.1 A simple supply chain.

Source: Nada R. Sanders (2012), Supply chain management – a global perspective, John Wiley & Sons Publisher, printed in USA.

KHÁI NIỆM CHUỖI CUNG ỨNG

FIGURE 1.2 Stages of the supply chain.

Source: Nada R. Sanders (2012), Supply chain management – a global perspective, John Wiley & Sons Publisher, printed in USA.

KHÁI NIỆM CHUỖI CUNG ỨNG

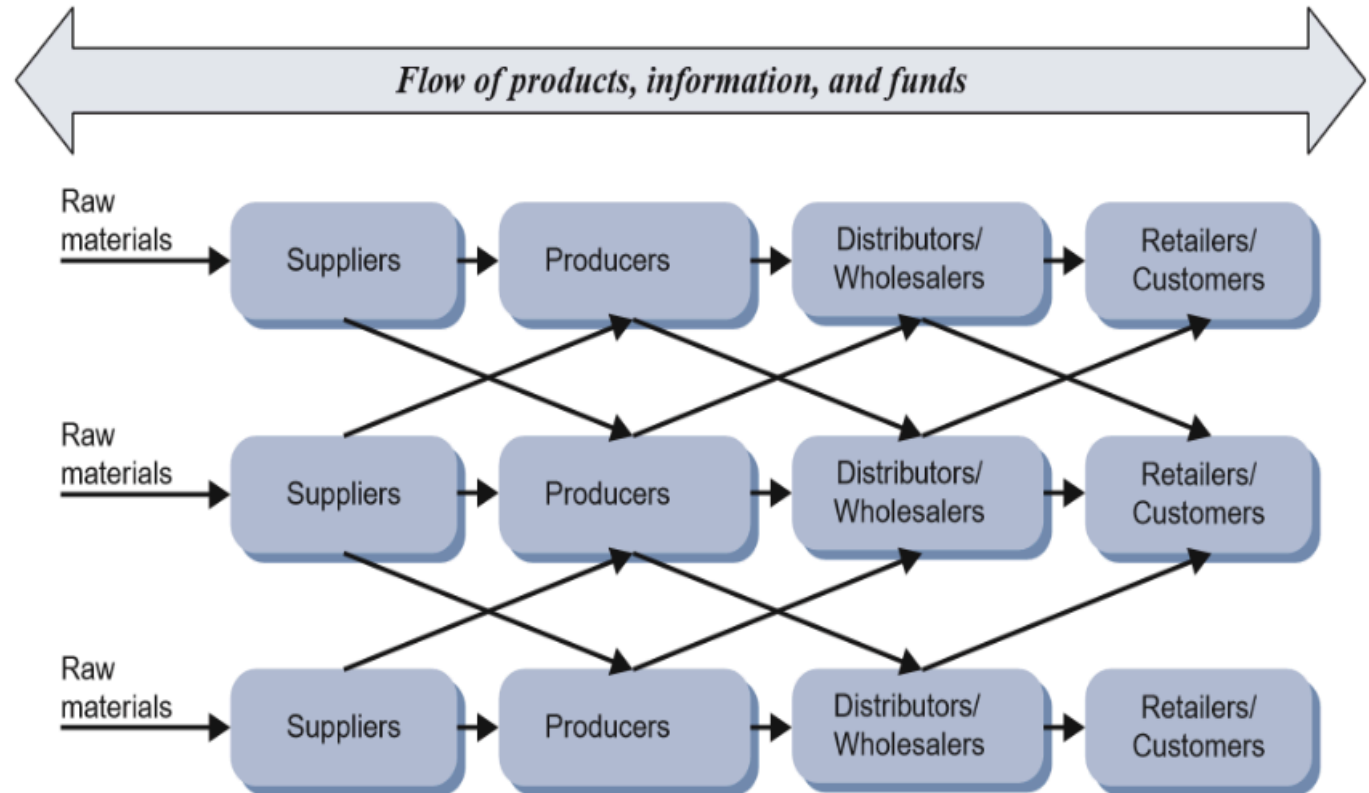
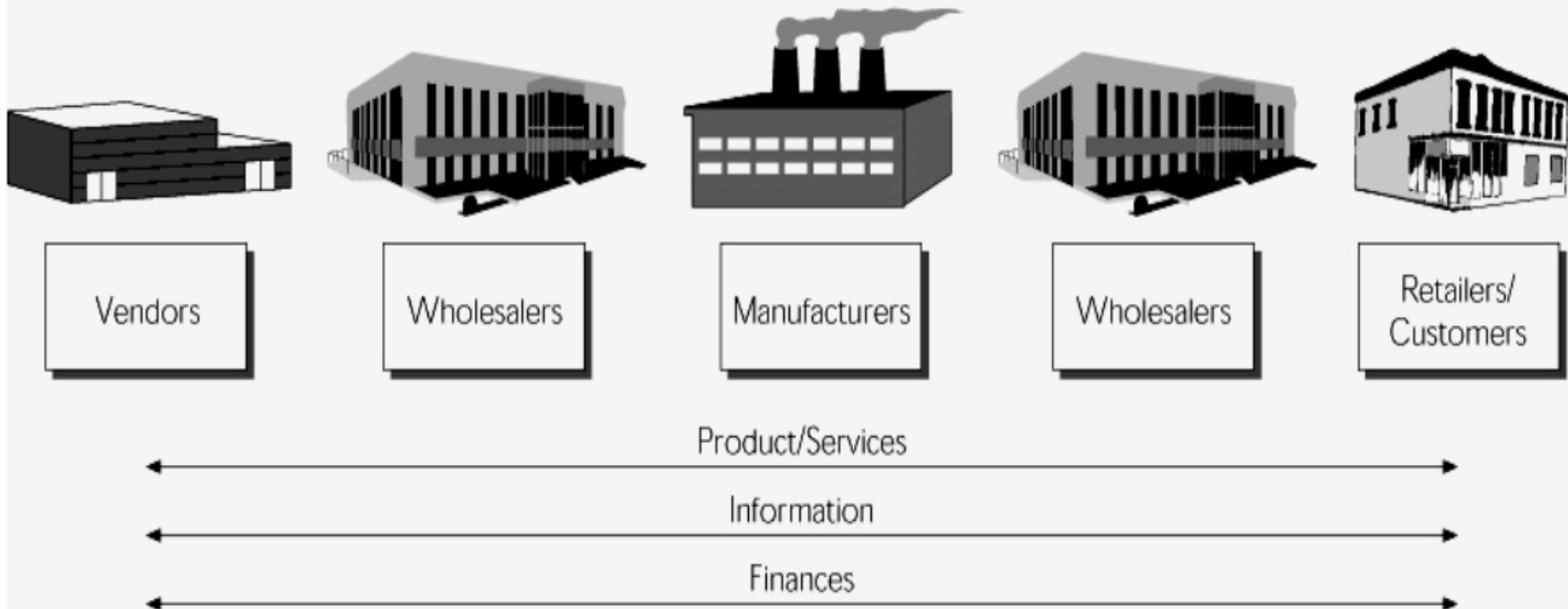

FIGURE 1.3 The supply chain network.

Source: Nada R. Sanders (2012), Supply chain management – a global perspective, John Wiley & Sons Publisher, printed in USA.

KHÁI NIỆM CHUỖI CUNG ỨNG

The supply chain can be viewed as a series of integrated enterprises that must share information and coordinate physical execution to ensure a smooth, integrated flow of goods, services, information, and cash through the pipeline.

KHÁI NIỆM CHUỖI CUNG ỨNG

- Supply chains include all of the companies that participate in the design, assembly, and delivery of products for buyers like you.
- Suppliers, Retailers, manufacturers, transportation companies, and distributors are some of the key players.

KHÁI QUÁT NGÀNH CHẾ BIẾN TÔM XUẤT KHẨU VIỆT NAM

- Theo VASEP, Tổng diện tích nuôi trồng thủy sản năm 2018 ước đạt 1,3 triệu ha, sản lượng nuôi dự kiến đạt 4,3 triệu tấn, tăng 8,3% (tôm các loại 800 nghìn tấn).
- Đối với tôm nước lợ: Từ cuối quý II/2018, giá tôm nguyên liệu đã tăng lên, người nuôi tiếp tục thả giống nuôi tôm, góp phần đưa sản lượng tôm các loại đạt khoảng 800 nghìn tấn trong năm 2018, tăng 10,5% so với năm 2017.

Diện tích và sản lượng nuôi tôm

TT	Nuôi tôm	Chỉ tiêu năm 2018	Ước thực hiện 2018	2018/2017
1	Diện tích (nghìn ha)	700,0	720,0	105,4
2	Sản lượng (nghìn tấn)	789,2	800,0	110,5
	Trong đó sản lượng:			
	+ Tôm nước lợ	743,0	745,0	109,0
	++ Tôm sú	270,0	270,0	105,3
	++ Tôm chân trắng	473,0	475,0	111,2
	+ Tôm khác (càng xanh, tôm đất)	46,2	46,2	114,4

Diện tích và sản lượng nuôi tôm

- Đến năm 2018, diện tích nuôi tôm các loại của cả nước ước đạt 720 nghìn ha, tăng 5,4% so với năm 2017.
- Tổng sản lượng tôm nước lợ ước đạt 745 nghìn tấn, tăng 9% so với 2017.
 - Sản lượng tôm sú ước đạt 275 nghìn tấn, tăng 5,3%, sản lượng tôm chân trắng ước đạt 475 nghìn tấn, tăng 11,2% so với năm 2017.

Tình hình chế biến và xuất khẩu tôm

- **Cả nước có khoảng 160 doanh nghiệp tham gia chế biến, xuất khẩu tôm, tập trung chủ yếu ở Miền Trung, Nam Trung Bộ (Khánh Hòa, Phú Yên, Ninh Thuận, Bà Rịa – Vũng Tàu...), Đồng Bằng Sông Cửu Long (Long An, Tiền Giang, Bến Tre, Trà Vinh, Sóc Trăng, Cà Mau, Kiên Giang), với tổng công suất chế biến đạt gần 1 triệu tấn sản phẩm/năm.**

Tình hình chế biến và xuất khẩu tôm

- Năm 2018, Việt Nam xuất khẩu tôm sang 97 thị trường, với tổng giá trị đạt 3,6 tỷ USD.
- Các thị trường chủ lực của tôm Việt Nam: EU, Nhật Bản, Mỹ, Trung Quốc, Hàn Quốc, Canada, Australia, ASEAN, Đài Loan, Thụy Sĩ, chiếm 95,9% tổng giá trị XK tôm của Việt Nam.

Tình hình chế biến và xuất khẩu tôm

- Phần lớn sản lượng chế biến tôm xuất khẩu từ các tỉnh thành phố thuộc vùng ĐBSCL
- Khu vực ĐBSCL đã hình thành một số công ty quy mô lớn như Tập đoàn Thủy sản Minh Phú, Công ty cổ phần Vĩnh Hoàn, công ty Cổ phần Hùng Vương...

Tình hình chế biến và xuất khẩu tôm

- Quy mô công suất các nhà máy lớn tăng nhanh, vượt xa tốc độ tăng giá trị kim ngạch xuất khẩu;
- Tỷ lệ sử dụng máy móc thiết bị của các dây chuyền chế biến đông lạnh chỉ đạt 50 – 70%. Điều này cho thấy những hạn chế trong sử dụng vốn đầu tư, trình độ quy hoạch còn xa thực tế.

Tình hình chế biến và xuất khẩu tôm

- Sản phẩm tôm chế biến xuất khẩu:
 - Trước đây chỉ có các sản phẩm dạng đông block
 - Hiện nay tỷ lệ sản phẩm GTGT ngày càng tăng

Lợi thế của ngành chế biến xuất khẩu tôm Việt Nam

- **Có nguồn nguyên liệu lớn và ổn định; có tiềm năng lớn phát triển diện tích nuôi biển.**
- **Tiềm năng nâng cao giá trị gia tăng còn lớn và khả năng đa dạng hóa các sản phẩm tôm xuất khẩu.**
- **Có ưu thế về sản lượng tôm sú**
- **Có lực lượng lao động lớn**

Lợi thế của ngành chế biến xuất khẩu tôm Việt Nam

- **Tiềm năng phát triển thị trường còn lớn. Có tới 160 thị trường ở 5 châu lục, doanh số xuất khẩu tập trung chủ yếu ở 3 thị trường lớn EU, Mỹ, Nhật Bản.**
- **Công nghệ chế biến tôm xuất khẩu đạt trình độ tiên tiến, đáp ứng yêu cầu quốc tế**
- **Có khả năng áp dụng KHHCN để giảm giá thành, tăng giá bán các sản phẩm tôm xuất khẩu**
- **ATVSTP được quản lý tốt, đúng quy chuẩn quốc tế**

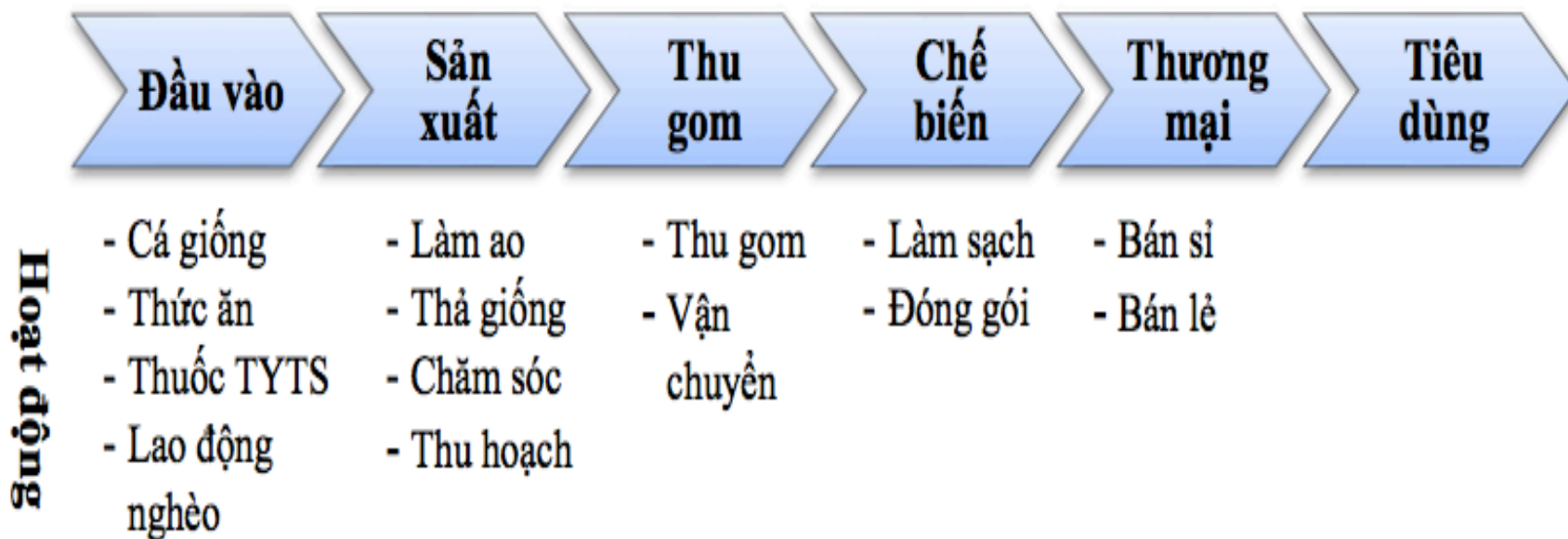
Một số vấn đề của ngành chế biến xuất khẩu tôm Việt Nam

- **Nguồn nguyên liệu: tính thời vụ**
- **Giá cả biến động thường xuyên**
- **Sự cạnh tranh trong ngành (giữa các doanh nghiệp, nhà máy chế biến tôm xuất khẩu)**
- **Công nghệ sử dụng trong chế biến**
- **Sự biến động thị trường xuất khẩu: Trung Quốc?**

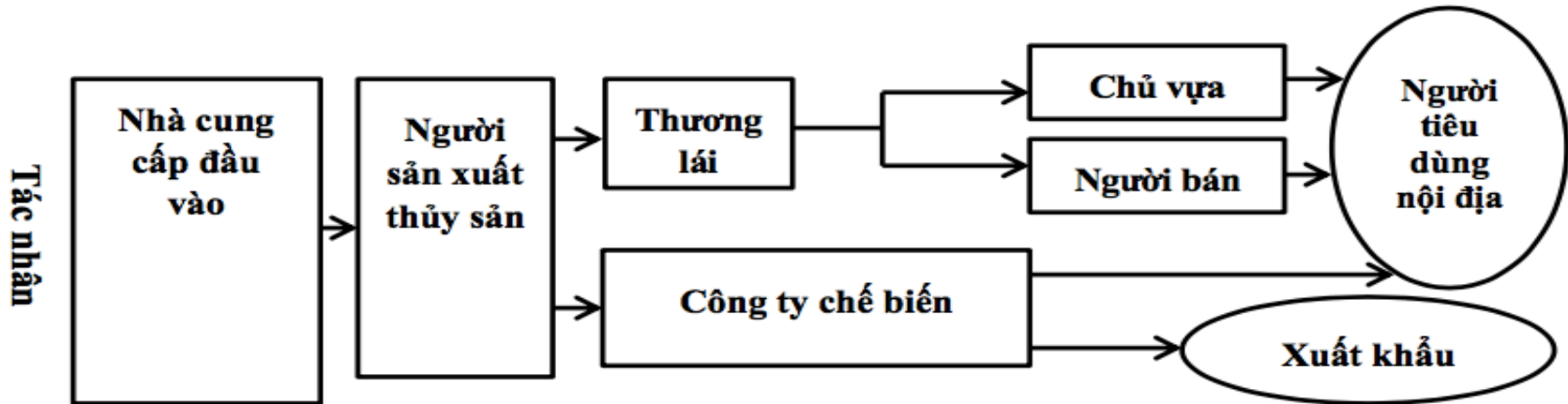
Một số vấn đề của ngành chế biến xuất khẩu tôm Việt Nam

- **Mối quan hệ phức tạp giữa NGƯỜI SẢN XUẤT (hộ nông dân) – THƯƠNG LÁI (đại lý) – NHÀ MÁY CHẾ BIẾN (doanh nghiệp)**

SƠ ĐỒ CHUỖI GIÁ TRỊ THỦY SẢN ĐIỂN HÌNH

SƠ ĐỒ CHUỖI GIÁ TRỊ THỦY SẢN ĐIỂN HÌNH

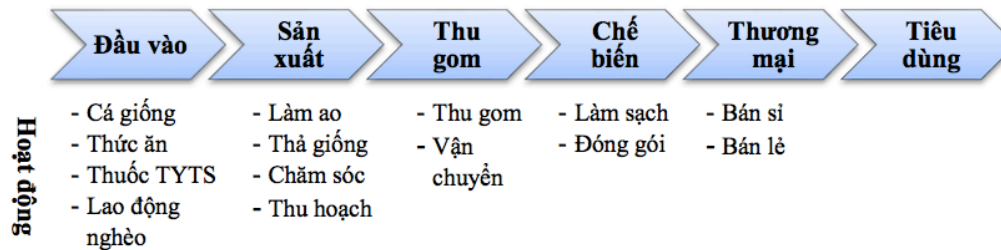
Chính quyền địa phương, ngân hàng, các Sở/ngành liên quan, ...

Ghi chú:

- Các giai đoạn sản xuất:
- Tác nhân chính trong chuỗi:
- Người tiêu dùng:
- Đơn vị hỗ trợ:

CHUỖI CUNG ỨNG CHO NGÀNH CHẾ BIẾN TÔM XUẤT KHẨU

- VỊ TRÍ VÀ VAI TRÒ CỦA THƯƠNG LẠI TRONG CHUỖI CUNG ỨNG CHO NGÀNH CHẾ BIẾN TÔM XUẤT KHẨU?

CÁC CÂU HỎI

- **Người sản xuất có cần đến vai trò của thương lái không?**
- **Nhà máy có cần đến vai trò của thương lái không?**
- **Thương lái có vai trò gì trong chuỗi cung ứng cho ngành chế biến tôm xuất khẩu?**

Người sản xuất (nông dân) có cần đến vai trò của thương lái?

- **Cung cấp, hỗ trợ nguyên liệu đầu vào?**
 - **Hỗ trợ tài chính?**
 - **Thông tin giá cả thị trường?**
 - **Hỗ trợ tiêu thụ?**
-

Nhà máy có cần đến vai trò của thương lái?

- **Thương lái làm gì?**
 - **Thông tin về nguồn nguyên liệu**
 - **Thời điểm thu mua**
 - **Thông tin về giá cả**
 - **Kiểm soát chất lượng sản phẩm**
 - **Các dịch vụ logistic**
 - **Trung gian thanh toán**
 - **...**

Nhà máy có cần đến vai trò của thương lái?

- **Nhà máy sẽ làm gì khi không có thương lái?**
 - **Thu mua trực tiếp của hộ nông dân?**
 - **Điều tra, khảo sát, xác định các nguồn cung cấp đầu vào?**
 - **Kiểm soát chất lượng sản phẩm thu hoạch?**
 - **Xác định giá cả thu mua đầu vào?**

Nhà máy có cần đến vai trò của thương lái?

- **Khi không có thương lái, các vấn đề trên có được giải quyết không?**
 - **Cách thức tổ chức thực hiện?**
 - **Nhân lực thực hiện?**
 - **Chi phí cho việc tự thực hiện?**

VẤN ĐỀ NỔI BẬT

- **Tôm nguyên liệu được thu gom từ nhiều nguồn manh mún, nhỏ lẻ nên chất lượng không đồng nhất, rất khó kiểm soát dư lượng hóa chất, kháng sinh bị cấm và không thể truy xuất được nguồn gốc, khó sử dụng để chế biến hàng xuất khẩu cao cấp nên hiệu quả chế biến xuất khẩu không cao (VASEP, 2019).**

KẾT LUẬN

- **Không thể coi nhẹ vị trí và vai trò của thương lái trong chuỗi cung ứng cho ngành chế biến tôm xuất khẩu Việt Nam**
- **Câu hỏi cần trả lời: Làm thế nào để phát huy vai trò tích cực và hạn chế các tác động tiêu cực của thương lái.**
- **Các giải pháp khác?**